

Центар за развој на
ТРЕТИОТ-СЕВЕРОИСТОЧЕН ПЛАНСКИ РЕГИОН
Бр. 02-91/3
09.12.24
КУМАНОВО

**ЦЕНТАР ЗА РАЗВОЈ НА СЕВЕРОИСТОЧЕН
ПЛАНСКИ РЕГИОН - КУМАНОВО**

„Илинденска“ б.б.1300 Куманово, п.фах-182, Тел/Факс: 031/550-115,
www.northeastregion.gov.mk e-mail: info@northeastregion.gov.mk

**Акционен план за 2025 година, за
имплементација на Програмата за развој на
Североисточен плански регион**

2021-2026

Врз основа на Член 14 од Законот за рамномерен регионален развој (Сл. Весник на РСМ бр. 24/2021 од 29.01.2021 и 174/2021 од 30.07.2021), како и Член 30 од Правилникот за за методологија за изработка за планските документи за регионален развој (Сл. Весник на РСМ бр. 219/2021 од 23.09.2021), Советот за развој на Североисточниот плански регион на својата редовна седница донесе:

**ГОДИШЕН АКЦИОНЕН ПЛАН ЗА 2025 ГОДИНА
ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВОЈ НА
СЕВЕРОИСТОЧНИОТ ПЛАНСКИ РЕГИОН
2021-2026**

Декамври, 2024 година

СОДРЖИНА

1. Вовед

2. Методологија при подготовка на Акциониот План

3. Среднорочни цели, приоритети, мерки и индикатори за спроведување на Програмата за развој на СИПР 2021-2026 во 2025, вклучително и распределба на трошоците

4. Интеракција помеѓу партнерите во спроведување на Програмата

5. Информирање и комуникација

6. Анализа на ризикот

Акроними и кратенки

СИПР	Североисточен плански регион
СР СИПР	Совет за развој на Североисточен плански регион
ЦР СИПР	Центар за развој на Североисточен плански регион
ЛММ	Линиски Министерство
БРР	Биро за регионален развој
АФПЗРР	Агенција за финансиска поддршка на земјоделството и руралниот развој
ПРРА	Платформа за Регионална Рурална Акција
УНДП	Развојна програма на Обединетите Нации
ГИЗ	Германско друштво за соработка
СДЦ	Швајцарска развојна агенција
УСАИД	Агенција за меѓународен развој на САД
ЕЗ	Европска Заедница
ЕОСТ	Европска организација за слободна трговија
ЕУ	Европска Унија
ССТ	Спогодба за слободна трговија
ДЗС	Државен завод за статистика
БДП	Бруто домашен производ
ИПА	Инструмент за претпристапна помош
ИПАРД	ИПА за рурален развој (ИПА компонента 5)
МЛС	Министерство за локална самоуправа
МЖСПП	Министерство за животна средина и просторно планирање
МЗШВ	Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство
МВР	Министерство за внатрешни работи
МНР	Министерство за надворешни работи
МТВ	Министерство за транспорт и врски
МТСП	Министерство за труд и социјална политика
МЕ	Министерство за економија
НВО	Невладина организација
МОН	Министерство за образование и наука
МЗЗ	Министерство за здравство
МСП	Мали и средни претпријатија
СВОТ	Анализа на силните страни, слабостите, можностите и заканите
ОН	Обединети Нации
СЦ	Стратешка цел
ПКМ	Паритет на куповната моќ
ЦР	Централен регистар
АВ	Агенција за вработување
ЈПП	Јавно приватно партнерство
ЈКП	Јавно комунално претпријатие
МСП	Мали и средни претпријатија
ПЛСГ	Правно лице за стопанисување со гас
АПРЗ	Агенција за поддршка и развој на земјоделието
ЦРР	Центар за регионален развој
ЕЛС	Единица на локална самоуправа
БС	Бизнис сектор
АДП	Агенција за државни патишта
ЕЛЕМ	Електрани на Македонија
УЈП	Управа за јавни приходи
БРО	Биро за развој на образованието
ЛАГ	Локална Акциона Група

1. Вовед

Законот за рамномерен регионален развој (Сл. Весник на РСМ бр. 24/2021 од 29.01.2021 и 174/2021 од 30.07.2021), заедно со регулативата во неколку други сектори ја сочинуваат основата на идниот развој на општеството, додека Стратегијата за регионален развој на Република Северна Македонија за периодот 2021 - 2031 (Службен весник на РСМ бр. 76 од 06.04.2021) ги дава Стратешките Цели и Приоритети кон кои треба да се стреми политиката за Рамномерен Регионален Развој со цел на одстранување на диспаратите во развој на Регионите.

Врз основа на Програмата за регионален развој на СИПР 2021-2026, овој Акционен план ги претставува приоритетите за регионалниот развој на СИПР во 2025 година.

Целта на овој план е да овозможи транспарентност во претставувањето на развојниот пристап и политика и да ја информира општата јавност во СИПР и пошироко, кои се главните прашања во регионалниот развој на СИПР во 2025 година и да овозможи координирање на активностите на различните заинтересирани страни на централно, регионално и локално ниво за регионалниот развој на СИПР.

Не помалку значајна цел на овој Акционен план е и јакнењето на капацитетите за планирање, промоција и поддршка на регионалниот развој на: Центарот за развој на СИПР, Советот на СИПР, како и на општинските капацитети поврзани со регионалниот развој.

2. Методологија при подготовка на Акциониот план

Правната рамка за Акциониот план за имплементација на Програмата на СИПР во 2024 година се наоѓа во Законот за рамномерен регионален развој (Сл. Весник на РСМ бр. 24/2021 од 29.01.2021 и 174/2021 од 30.07.2021), како и Член 30 од Правилникот за методологија за изработка на планските документи за регионален развој (Сл. Весник на РСМ бр. 219/2021 од 23.09.2021), ја утврдува методологијата за подготовка на Акциониот план и го дефинира како краткорочен оперативен документ, во кој се утврдуваат носители, финансиски средства и временска динамика за реализација на Проекти кои ги имплементира Центарот за развој на СИПР.

Проектите кои се предвидени за финансирање по програмите за регионален развој на Министерство за локална самоуправа / Бирото за регионален развој за 2025 се приоритизирани по форумски правила, на две форумски сесии водени од модератор, со учество на заинтересирани страни од општините во регионот, јавни институции, невладин и бизнис сектор. Приоритетната листа произлезена од форумските сесии, дополнително е разгледана и усвоена на седница на Советот за регионален развој на СИПР. При водење на целиот форумски процес за подготовка на приоритетна листа на проекти е водена сметка за транспарентност, социјална инклузија и родово буџетирање.

• Целта на овој акционен план е да се подобри капацитетот за родово одговорно регионален развој на СИПР

Акциониот план на Центарот за развој на СИПР за 2025 година, претставува документ чии појдовни основи се Програмата за развој на СИПР 2021-2026 и Акциониот план на Центарот за развој на СИПР за 2024 година. Истиот е изработен во согласност со Методологијата за изработка на плански документи за регионалниот развој ("Службен весник на РМ" бр. 102/09). Тимот кој работеше на подготовка на Акциониот план беше составен од вработените во Центарот за развој на СИПР. Во текот на изработката на Акциониот план за имплементација на програмата за развој на СИПР, беа земени во предвид содржините и приоритетите на релевантните документи на Република Македонија, а во рамките на Акциониот план се целосно поместени приоритетите од Програмата за развој на СИПР 2021-2026 година и воведена е родовата перспектива.

3. Среднорочни цели, приоритети, мерки и индикатори за спроведување на Програмата за развој на СИПР 2021-2026 во 2025, вклучително и распределба на трошоците

Визијата на Североисточниот регион е јасна замисла за посакуваниот и реално остварлив напредок во развојот. Визијата е дефинирана врз основа на резултатите од анализата на постојната состојба, особено на трендовите во различните развојни карактеристики на регионот, како и можностите за развој или поточно кажано финансиските можности за имплементација на програмата.

Визија – Унапредување на квалитетот на животот за сите во регионот преку долгорочен одржлив развој заснован на привлекување инвестиции, развој на човечкиот капитал и инфраструктурата и унапредување на конкурентноста на препознатливите дејности.

Врз основа на дефинирана Визија, како и стратегиската политика за регионален развој на СИПР, произлезена од анализата на SWOT факторите - поддршка на можностите за развој на регионот и надминување на слабите страни - во Табелата 1 се дадени среднорочните цели за развој на СИПР со соодветните приоритети во периодот 2021-2026 година.

Реализирањето на среднорочните цели може да се случи единствено преку партнерство помеѓу сите заинтересирани страни за регионалниот развој, како и со фокусирани активности врз основа на ресурсите во регионот, надворешните инвестиции и привлекувањето на средства од национални и меѓународни програми и фондови. Исто така, Јавно-приватното партнерство треба да биде еден од основните механизми за поврзување на јавниот и приватниот интерес во процесот на социо-економски развој на СИПР.

Акциониот план за имплементација на Програмата за регионален развој на СИПР за 2025 година е претставен преку табеларен приказ кој ги следи среднорочните цели на Програмата за регионален развој на СИПР 2021-2026 и дава преглед на мерките и активностите кои ги планира Центарот за развој на СИПР за остварување на стратешките цели предвидени со Програмата, како и соодветните индикатори за изведба и изворите на информации за нивна верификација. Исто така Акциониот план ги посочува индикативните потребни ресурси и финансиски средства за имплементација на активностите, вклучувајќи ги и можните извори за финансирање и носителите на активностите.

Потребните ресурси и финансиски средства, како и изворите на финансирање и одговорните за реализација на активностите кои се вклучени во Акциониот план се само проценка за потребите на планирањето. Вистински потребните ресурси и финансиските средства ќе се одредат во процесот на изработката на проектните апликации и во процесот на изработка на тендерските документи за имплементација на проектите, кога ќе се располага со повеќе информации.

Табела 1

	СТРАТЕШКИ ЦЕЛИ	Приоритети
1	СТРАТЕШКА ЦЕЛ 1 – ОСТВАРУВАЊЕ НА ОДРЖЛИВ ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ ПРЕКУ ПОГОЛЕМИ ИНВЕСТИЦИИ, ПОДОБРО ДЕЛОВНО ОКРУЖУВАЊЕ И ЈАКНЕЊЕ НА КОНКУРЕНТНОСТА.	ПРИОРИТЕТ 1.1 ПРИВЛЕКУВАЊЕ НА СТРАНСКИ И СТИМУЛАЊЕ НА ДОМАШНИ ИНВЕСТИЦИИ СО ЦЕЛ ИНТЕНЗИВИРАЊЕ НА ЕКОНОМСКАТА АКТИВНОСТ И НАМАЛУВАЊЕ НА НЕВРАБОТЕНОСТА.
		ПРИОРИТЕТ 1.2 РАЗВОЈ НА ПРЕТРИЕМНИШТВОТО, МАЛИТЕ И СРЕДНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА (МСП), НО И ПОДДРШКА НА РАСТОТ НА ГОЛЕМИТЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА.
		ПРИОРИТЕТ 1.3 ИСПИТУВАЊЕ НА МОЖНОСТА ЗА РАЗВОЈ НА РЕГИОНОТ ПРЕКУ ПЛАТФОРМА (МОДЕЛ) ЗАСНОВАНА НА НОВИ ПОТЕНЦИЈАЛИ КОИ ДОПРВА ТРЕБА ДА СЕ РАЗВИЈАТ ВО РЕГИОНОТ.
2	СТРАТЕШКА ЦЕЛ 2. РАЗВОЈ НА ЧОВЕЧКИОТ КАПИТАЛ ВО РЕГИОНОТ ПРЕКУ УНАПРЕДУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ И ОПФАТОТ НА ОБРАЗОВАНИЕТО, ЗГРИЖУВАЊЕ НА ДЕЦАТА, КВАЛИТЕТОТ НА ЗДРАВСТВЕНИТЕ УСЛУГИ И СОЦИЈАЛНИ УЛУГИ, ЗАШТИТА И ПРЕТПРИЕМНИШТВО	ПРИОРИТЕТ 2.1 УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА ВО УЧИЛИШТАТА И ДЕТСКИТЕ ГРАДИНКИ
		ПРИОРИТЕТ 2.2 УНАПРЕДУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА НАСТАВАТА И КАПАЦИТЕТИТЕ НА НАСТАВНИОТ КАДАР
		ПРИОРИТЕТ 2.3 УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА НА ЗДРАВСТВЕНИТЕ УСТАНОВИ И КВАЛИТЕТОТ НА ЗДРАВСТВЕНИТЕ УСЛУГИ
		ПРИОРИТЕТ 2.4 УНАПРЕДУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА СОЦИЈАЛНИТЕ УСЛУГИ, СОЦИЈАЛНАТА ЗАШТИТА И РАЗВОЈ НА СОЦИЈАЛНО ПРЕТПРИЕМНИШТВО
3	СТРАТЕШКА ЦЕЛ 3 – ПОДОБРУВАЊЕ НА УСЛОВИТЕ ЗА ЖИВОТ ПРЕКУ НА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА, ПРОСТОРОНОТО ПЛАНИРАЊЕ И ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	ПРИОРИТЕТ 3.1 РАЗВОЈ НА ТРАНСПОРТНАТА, КОМУНАЛНАТА И ЕНЕРГЕТСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА КАКО ОСНОВА ЗА ДОЛГОРОЧЕН И ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ НА РЕГИОНОТ
		ПРИОРИТЕТ 3.2 ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА ИНТЕГРАЛЕН СИСТЕМ ЗА ПЛАНИРАЊЕ И УПРАВУВАЊЕ СО ПРОСТОРОТ, РАЗВОЈ НА ГРАДЕЖНИШТВОТО И ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА
4	СТРАТЕШКА ЦЕЛ 4 – ИНТЕГРАЦИЈА НА РАЗВОЈОТ НА ЗЕМЈОДЕЛИЕТО, РУРАЛНИОТ РАЗВОЈ И ТУРИЗМОТ ВО РЕГИОНОТ	ПРИОРИТЕТ 4.1 ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА БРУТО-ДОДАДЕНАТА ВРЕДНОСТ НА ЗЕМЈОДЕЛСКОТО ПРОИЗВОДСТВО ВО РЕГИОНОТ
		ПРИОРИТЕТ 4.2 РАЗВОЈ НА РУРАЛНИОТ И АЛТЕРНАТИВЕН ТУРИЗАМ

3.1 Надлежна институција за спроведување на мерките на регионалниот развој

Улогата и одговорностите на различните учесници во процесот на планирање и имплементација на Програмата за развој на СИПР, се дефинирани со Законот за рамномерен регионален развој, каде се дефинирани следните носители на политиката за регионален развој на СИПР: **Владата на Република Северна Македонија; Советот за рамномерен регионален развој на Република Северна Македонија; Министерството за локална самоуправа и Советот за развој на СИПР**, а во планирањето на регионалниот развој и спроведувањето на планските документи за регионален развој учествуваат: **Бирото за регионален развој; Центарот за развој на СИПР и единиците на локална самоуправа кои ги опфаќа СИПР: Куманово, Липково, Старо Нагоричане, Ранковце, Кратово и Крива Паланка.**

Советот за развој на СИПР е одговорен за развојната политика на планскиот регион преку креирање на планските документи за развој на регионот, координација на носителите на развојот во регионот, како и промовирање на прекуграничната соработка со региони од други држави.

Центрот за развој на СИПР има улога на оперативно тело чија основна функција е подготовка и реализација на планските документи за развој на СИПР. Центрите за развој за својата работа одговараат на Советите за развој на планските региони.

Единиците на локалната самоуправа: Куманово, Липково, Старо Нагоричане, Ранковце, Кратово и Крива Паланка, заеднички треба да учествуваат во подготовката и имплементацијата на регионалните проекти, а исто така се одговорни за поднесување на барања за финансирање на проекти за развој на подрачја со специфични развојни потреби и развој на селата кои се наоѓаат на нивна територија.

Со цел максимално да се користат расположивите финансиски ресурси за регионален развој, сите надлежни институции за спроведување на мерките за регионален развој треба да остварат висока меѓусебна координација и взаемна соработка при креирањето и реализацијата на проектите од значење за регионот.

Акциониот план за имплементација на Програмата за регионален развој на СИПР за 2025 година ја претставува првата рамка за воспоставување и развој на системот за поддршка на регионалниот развој во СИПР и основа за соработка со линиските **Министерства, донаторите и другите чинители** заинтересирани за вклучување во процесот на реализација на стратешките цели предвидени со Програмата за регионален развој на СИПР 2021-2026 година.

3.2 Индикативни извори на финансирање на регионалниот развој

Согласно Членот 35 од Законот за рамномерен регионален развој, како извори на финансирање на регионалниот развој се јавуваат:

1. Буџетот на Република Северна Македонија,
2. Буџетите на единиците на локалната самоуправа,
3. Расположивите фондови на ЕУ,
4. Други меѓународни извори,
5. Донации и спонзорства од физички и правни лица и
6. Други средства утврдени со закон.

Во членот 35 од истиот закон се дефинирани следните инструменти за поттикнување на регионалниот развој: капитални влогови; неповратни грантови; финансирање и кофинансирање на подготовка на анализи, студии, плански документи и акциони планови; финансирање на градењето на институционалните капацитети за регионален развој на Република Северна Македонија, како и државна помош во вид на заеми под поволни услови, гаранции за заеми, осигурување на кредити, даночни олеснувања, субвенции и други инструменти, согласно закон.

Со Одлуката за класификација на планските региони според степеност на развиеност со која планските региони се класифицирани врз основа на Со одлуката за поблиски критериуми и индикатори за определување на степенот на развиеност на планските региони, СИПР може да користи 15,30% од вкупните расположиви средства кои на годишно ниво ќе се издвојат од Буџетот на Република Северна Македонија по програмите за рамномерен регионален развој.

Владините програми и потпрограми ги рефлектираат активностите на Владата на Република Северна Македонија кои се превземаат за реализација на стратешките приоритети. Овие приоритети се дефинирани и содржани во повеќе документи на Владата на РСМ. Средствата за финансирање на владините програми се обезбедуваат од буџетски средства, од донации и од заеми од Светската банка и други меѓународни финансиски институции. Утврдените владини програми се усогласуваат со редовните активности на одделните министерства со давање на приоритет за нивното финансирање. Фискалната политика утврдена во Буџетот за 2025 година, обезбедува имплементација на овие програми, континуитет во реализацијата, како и следење на успешноста во исполнувањето на стратешките приоритети.

3.3 Очекувани макроекономски движења за 2025 година

Во 2025 година се очекува позитивно економско движење во Р.С. Македонија, при што се предвидува реалниот раст на БДП според НБРСМ да изнесува до 3.2%

3.4 Средства од Буџетот на РМ за 2025 за имплементација на проекти од областа на рамномерниот регионален развој

Програма за рамномерен регионален развој

За поттикнување на рамномерниот регионален развој во Буџетот на Северна Република Македонија за 2025 преку Програмите за рамномерен регионален развој на Министерството за Локална Самоуправа и Бирото за Регионален развој се предвидени 66.543.590 денари од кои за

активности на Центарот за развој на Североисточниот плански регион имајќи го во предвид процентот за алокација на средствата според степенот на развиеност од 15,30% е предвиден износ од вкупно 10.181.169 денари за реализација и менаџирање на проекти за програмскиот период во 2025

3.5 Распределба на трошоците на Акциониот план за 2025 според Среднорочни цели и приоритети од Програмата за развој на СИПР 2021-2026

Акциониот план за 2025 година ги содржи проектите и други активности кои ќе бидат финансирани преку МЛС, БРР, сопствено финансирање од страна на Центарот за развој на СИПР, како и учество во проекти финансирани од фондовите на ЕУ или други донатори. Проектите кои се одобрени или се во фаза на одобрување во Акциониот план се наведени со нивните проектни износи.

Распределбата на трошоците на Акциониот план за 2025 според Среднорочни цели и приоритети од Програмата за развој на СИПР 2021-2026 е дадена во следната табела:

Табела 2

	Приоритет 1	Приоритет 2	Приоритет 3	Приоритет 4	Вкупно
Стратешка цел 1	100.000	0.00	0.00	0.00	100.000
Стратешка цел 2	486.349	0.00	0.00	0.00	486.349
Стратешка цел 3	261.363.617	11.053.355	0.00	0.00	272.416.972
Стратешка цел 4	898.865	20.969.942	0.00	0.00	21.868.807
Вкупно					2.021.423.630

Овој Акционен план е основата за следење на имплементацијата на програмата за развој на СИПР 2021-2026 како и основа за мерење на перформансите на Центарот за развој во реализацијата на проектните активности кои се во негова надлежност, но во исто време не е можно да се идентификуваат средствата кои другите линиски министерства ги алоцираат по нивните програми со предзнак „регионален развој,, кои се во значително поголем износ и би можеле да влијаат врз спроведувањето на Програмата за регионален развој на СИПР

Во Табелите подолу е претставен Акциониот план за 2025 година за имплементација на Програмата за развој на СИПР 2021-2026:

	МЕРКИ	Активности	Индикатори	Одговорни за спроведување на мерките	Трошоци	Извор на Финансирање/ Временска рамка
СТРАТЕШКА ЦЕЛ 1 – ОСТВАРУВАЊЕ НА ОДРЖЛИВ ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ ПРЕКУ ПОГОЛЕМИ ИНВЕСТИЦИИ, ПОДОБРО ДЕЛОВНО ОКРУЖУВАЊЕ И ЈАКНЕЊЕ НА КОНКУРЕНТНОСТА.					100.000	
Приоритет 1.1	ПРИОРИТЕТ 1.1 ПРИВЛЕКУВАЊЕ НА СТРАНСКИ И СТИМУЛАРАЊЕ НА ДОМАШНИ ИНВЕСТИЦИИ СО ЦЕЛ ИНТЕНЗИВИРАЊЕ НА ЕКОНОМСКАТА АКТИВНОСТ И НАМАЛУВАЊЕ НА НЕВРАБОТЕНОСТА.				100.000	
	Мерка 1.1.3 Трансфер на искуства, знаење и најдобри практики за привлекување на инвестиции	Дополна на регистар на предприемачи/предприемачки, фирми и земјоделци/земјоделки и нивно вмрежување. Информирање на бизнисите основани и водени од жени за посебните можности за финансирање достапни за нив.	-одржана 1 регионални работилници со минимум 20 учесника (родов паритет на учесниците и предавките) -изготвен регистар на предприемачи фирми и земјоделци -запазена родова еднаквост при изготвување на регистар на предприемачи фирми и земјоделци	ЦР СИПР	0.00	Он-лине ЦР СИПР 01.2025-12.2025
	Мерка 1.1.3 Трансфер на искуства, знаење и најдобри практики за привлекување на инвестиции	Форумски сесии на заедницата за Програмата за регионален развој на МЛС/БРР за 2025-2026 (2 сесии и еден форум) по 60 лица	-развиени минимум пет проектни идеи - усвоена приоритизирна листа на проекти од страна на форумот	ЦР СИПР/МЛС	100.000	ЦР СИПР/ Министерство за локална самоуправа 11/12.2024
Приоритет 1. 2	ПРИОРИТЕТ 1.2 - РАЗВОЈ НА ПРЕТПРИЕМНИШТВОТО, МАЛИТЕ И СРЕДНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА (МСП), НО И ПОДДРШКА НА РАСТОТ НА ГОЛЕМИТЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА.				0.00	

	Мерка 1.2.4. Подобрување на бизнис климата преку унапредување на јавните услуги на локалната заедница, подрачните министерства и другите јавни институции и претпријатија	Работилници со постоечки и нови корисници на меѓуграничниот центар на млади; предприемачи Вклучување на жени предприемачи како корисници на меѓуграничниот центар на млади предприемачи.	- одржана 1 работилница со минимум 50% жени посоечки и нови корисници на меѓуграничниот центар на млади предприемачи	ЦР на СИПР	0.00	Он-лине ЦР СИПР 05.2025-12.2025
--	--	---	--	------------	------	---------------------------------------

	МЕРКИ	Активности	Индикатори	Одговорни за спроведување на мерките	Трошоци	Извор на Финансирање/ Временска рамка
СТРАТЕШКА ЦЕЛ 2. РАЗВОЈ НА ЧОВЕЧКИОТ КАПИТАЛ ВО РЕГИОНОТ ПРЕКУ УНАПРЕДУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ И ОПФАТОТ НА ОБРАЗОВАНИЕТО, ЗГРИЖУВАЊЕ НА ДЕЦАТА, КВАЛИТЕТОТ НА ЗДРАВСТВЕНИТЕ УСЛУГИ И СОЦИЈАЛНИ УСЛУГИ, ЗАШТИТА И ПРЕТПРИЕМНИШТВО					486.349	
ПРИОРИТЕТ 2.1	ПРИОРИТЕТ 2.1 УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА ВО УЧИЛИШТАТА И ДЕТСКИТЕ ГРАДИНКИ				486.349	
	Мерка 2.1.1 Мапирање на состојбата во инфраструктурата на училиштата и детските градинки и барање на извори за финансирање	Оформување на функционални средини во Североисточен плански регион преку подобрување на услови за развој на регионален училишен спорт-спортска сала ОУ Крсте Мисирков, Куманово	-осветлено фудбалско игралиште за тренинзи -зголемен број на сортски активности и тренинзи за 10% -број на мачки и женски ученици опфатени со спортските активности	ЦР на СИПР	486.349	Биро за регионален развој/Програма за регионален развој 2025 (резервен проект)

Приоритет 2.4	ПРИОРИТЕТ 2.4 УНАПРЕДУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА СОЦИЈАЛНИТЕ УСЛУГИ, СОЦИЈАЛНАТА ЗАШТИТА И РАЗВОЈ НА СОЦИЈАЛНО ПРЕТПРИЕМНИШТВО				0.00	
	Мерка 2.4.1 Унапредување на социјалните услуги во Североисточен плански регион	Изработка на листа на приоритети усвоена на Седница на Социјален Совет на Североисточен плански регион доставена до Министерство за труд и социјална политика Приоретизација на потреби од социјални услуги со запазување на родова еднаквост	-Одржани минимум 2 Седници на Социјалниот Совет -Изработена, усвоена и приоретизирана листа за постојните потреби и потребите за развивање на нови социјални услуги во регионот - Број на мажи/жени опфатени со социјални услуги	Социјален Совет на Североисточен плански регион	0.00	ЦР на СИПР / Социјален Совет на Североисточен плански регион 02.2025-12.2025

	МЕРКИ	Активности	Индикатори	Одговорни за спроведување на мерките	Трошоци	Извор на Финансирање/ Временска рамка
СТРАТЕШКА ЦЕЛ 3 – ПОДОБРУВАЊЕ НА УСЛОВИТЕ ЗА ЖИВОТ ПРЕКУ НА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА, ПРОСТОРНОТО ПЛАНИРАЊЕ И ЖИВОТНАТА СРЕДИНА					272.416.972	
Приоритет 3.1	ПРИОРИТЕТ 3.1 РАЗВОЈ НА ТРАНСПОРТНАТА, КОМУНАЛНАТА И ЕНЕРГЕТСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА КАКО ОСНОВА ЗА ДОЛГОРОЧЕН И ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ НА РЕГИОНОТ				261.363.617	
	Мерка 3.1.1 Подобрување на патната инфраструктура	Довршување на реконструкција на локален пат во село Ранковце – Кокинска маала во должина од 470,50 метри	- Реконструирани 470,50 метри пристапен локален пат -Број на лица (мажи/жени) корисници на патната инфраструктура -Број на лица (мажи/жени) кои имаат подобар пристап до образование, здравство, социјална заштита како резултат на изградената локална патна мрежа -Број на лица (мажи/жени) корисници на патната инфраструктура -Број на лица (мажи/жени) кои имаат подобар пристап до образование, здравство, социјална заштита како резултат на изградената локална	ЦР на СИПР/ Општина Ранковце	2.300.736	Министерство за локална самоуправа/Програма за отстранување на диспаритети за 2025 04.2025-12.2025

			патна мрежа			
	Мерка 3.1.1 Подобрување на патната инфраструктура	Изработка на техничка документација за проектот на локален пат од с. Матејче до с. Лопате главна делница во должина од околу 6км, крак 1 во должина од околу 1км, општина Липково	- Подготвена техничка документација за локален пат од с. Матејче до с. Лопате главна делница во должина од околу 6км, крак 1 во должина од околу 1км, општина Липково -Број на лица (мажи/жени) корисници на патната инфраструктура -Број на лица (мажи/жени) кои имаат подобар пристап до образование, здравство, социјална заштита како резултат на изградената локална патна мрежа	ЦР на СИПР/ Општина Липково	1.600.009	Министерство за локална самоуправа/Програма за отстранување на диспаритети за 2025 04.2025-12.2025
	Мерка 3.1.1 Подобрување на патната инфраструктура	Локален пат во село Опила до црква Св. Никола во должина од 1км. (дел од постоечки земјен пат во должина од 2,5 км) општина Ранковце	-Изградени 1000м, локален пат -Број на лица (мажи/жени) корисници на патната инфраструктура -Број на лица (мажи/жени) кои имаат подобар пристап до образование, здравство, социјална заштита како резултат на изградената локална патна мрежа	ЦР на СИПР/ Општина Ранковце	6.636.202	Биро за регионален развој/Програма за регионален развој 2023_2024 01.2025-06.2025

	Мерка 3.1.4 Развој на комуналната инфраструктура	Набавка на возило, за брзи интервенции за општина Куманово	-набавено возило -зголемен број на корисници на услугите на Јавно Претпријатие во Куманово за 5% - Број на (машки/женски) корисници	ЦР на СИПР/ Општина Куманово	3.000.000	Биро за регионален развој/Програма за регионален развој 2023_2024 01.2025-06.2025
	Мерка 3.1.4 Развој на комуналната инфраструктура	Воспоставување на регионално управување со отпадот и подобрување на постојното управување со отпадот. Спроведување на Регионалниот план за управување со отпад во СИПР	-Санирани и затворени најмалку 3 дивизии депонии во регионот -Градба на трансфер станици во Куманово и Ранковце -Градба на регионална станица за управување со отпад од Североисточен и Источен плански регион во Мечкуевци, Свети Николе -Формирано Заедничко Јавно Претпријатие „Исток-Североисток,, одговорно за управување со регионалната станица за отпад во Мечкуевци -Број на (мажи/жени) вработени во претпријатието	МЖСПП/ ЕУ/ Регионално тело за управување со отпад	246.000.000	ЕУ, МЖСПП 01.2025-12.2025

	Мерка 3.1.4 Развој на комуналната инфраструктура	Урбано раззеленување за поздрово дишење (Urban greening for healthy breathing) со референтен број BGMK0300064	-Изработка на Зелена Стратегија за Куманово и Кустендил -Изработка на Акционен план - Тренинзи (2 x 20 лица) -Изработка на комуникациски – Изработка на web страна -Број на стратешки документи за подобрување на животната средина (3)	ЦР СИПР, општини Куманово, Кустендил (проектни партнери во проектот)	1.826.670	VI-A IPA Bulgaria-North Macedonia Programme) 01.07.2024-01.01.2027
Приоритет 3.2	ПРИОРИТЕТ 3.2 ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА ИНТЕГРАЛЕН СИСТЕМ ЗА ПЛАНИРАЊЕ И УПРАВУВАЊЕ СО ПРОСТОРОТ, РАЗВОЈ НА ГРАДЕЖНИШТВОТО И ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА				11.053.355	
	Мерка 3.2.1 Визионерско и долгорочно планирање при изработка и носењето на генералните урбанистички планови (ГУП)	Имплементација на „Програмата за финансиска поддршка на руралниот развој за 2016 година“ за мерка 322 „Обнова и развој на селата“ - подмерка 322.1: Изработка на урбанистички планови за населени места-села	Изработени урбанистички планови за села во општините –Кратово, 6 села со површина од 297,91 Ха -Ранковце, 4 села со површина од 580Ха -Липково, 2 села со површина 520Ха -зголемен број на инвестиции во урбанизираните опфати за 5% -број на женски предприемачи/ инвеститори во урбанизираните опфати – минимум 5	ЦР на СИПР, Општините во СИПР	11.053.355	Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделието и рурален развој(АФПЗРР)/Општини Кратово, Ранковце и Липково (ДДВ) 01.2025-12.2025

	МЕРКИ	Активности	Индикатори	Одговорни за спроведување на мерките	Трошоци	Извор на Финансирање/ Временска рамка
СТРАТЕШКА ЦЕЛ 4 – ИНТЕГРАЦИЈА НА РАЗВОЈОТ НА ЗЕМЈОДЕЛИЕТО, РУРАЛНИОТ РАЗВОЈ И ТУРИЗМОТ ВО РЕГИОНОТ					21.868.807	
Приоритет 4.1	ПРИОРИТЕТ 4.1 ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА БРУТО-ДОДАДЕНАТА ВРЕДНОСТ НА ЗЕМЈОДЕЛСКОТО ПРОИЗВОДСТВО ВО РЕГИОНОТ				898.865	
	Мерка 4.1.1 Привлекување на нови странски и домашни инвестиции во земјоделието и преработка на храна	Тампонирање на локални патишта во рурални средини, кои имаат пристап до земјоделско обработливи површини (Бајловски пат - Жељувино – крак за с. Аљинце) (Пелинце – Враготурце) (Локален пат до с. Цвиланце), општина Старо Нагоричане	- Тампонирање на 1.500 метри пристапни патишта до обработливо земјоделско земјиште -Земјоделска површина кој ја врзува патот во Хектари -Зголемена мобилност на земјоделските производители за 10% -Број на (мажи/жени) корисници на земјоделските површини	ЦР на СИПР, Општина Старо Нагоричане	898.865	Министерство за локална самоуправа/Програм а за отстранување на диспаритети за 2025 04.2025-12.2025
Приоритет 4.2	ПРИОРИТЕТ 4.2 РАЗВОЈ НА РУРАЛНИОТ И АЛТЕРНАТИВЕН ТУРИЗАМ				20.969.942	

	Мерка 4.2.1 Подобрување на руралната и туристичката инфраструктура	Реконструкција на два објекти сопственост на општина Старо Нагоричане со туристичка и економска цел	-Зајакнување на туристичките потенцијали во регионот преку иновативен пристап за туристичка промоција (зголемен број на посетители за 10%) -Број на лица (мажи/жени) корисници на културно /туристичката инфраструктура -Број на лица (мажи/жени) кои имаат подобар пристап до културно / туристички објекти каде што можат да ги зголемат своите сознанија и добијат идеи за сопствена промоција на креативност или иновативни бизнис рурални идеи	ЦР на СИПР/ Општина Старо Нагоричане	6.664.398	Биро за регионален развој/Програма за регионален развој 2023_2024 01.2025-06.2025
	Мерка 4.2.1 Подобрување на руралната и туристичката инфраструктура	Подобрување комунална инфраструктурата на Бислимска Клисура преку набавка на мали возила за смет за општина Куманово и метални контејнери наменети за излетнички места по	-Зачувување на животната средина преку заштита на водотеците кои се влеваат во река Пчиња – Бислимска клисура (зголемен број на посетители за 10%) -Број на лица (мажи/жени)	ЦР на СИПР/ Општини Куманово Кратово, Ранковце и Старо Нагоричане	7.165.200	Биро за регионален развој/Програма за регионален развој 2025

		теченијата на реките во општините Кратово, Ранковце и Старо Нагоричане	корисници на културно /туристичката инфраструктура -Број на лица (мажи/жени) кои имаат подобар пристап до културно / туристички објекти каде што можат да ги зголемат своите сознанија и добијат идеи за сопствена промоција на креативност или иновативни бизнис рурални идеи			
	Мерка 4.2.1 Подобрување на руралната и туристичката инфраструктура	„ Прекугранична атрактивност - паметен туризам во регионот Кустендил - Крива Паланка - Невестино “ со референтен број BGMK0200028 (Cross-border attractiveness - smart tourism in region Kyustendil - Kriva palanka - Nevestino)	-Дводневни тренинзи (2) и еднодневна работилница – Развој на интегрирана заедничка туристичка понуда -Анализа на потенцијалите во туризмот и состојбите на пазарот -Формулација на Стратегија за туристичка инфраструктура – Маркетиншка промоција на креираните туристички понуди и организација на промотивни тури	ЦР СИПР Општините Кустендил, Крива Паланка, Невестино Музеј Куманово	5.164.490	VI-A IPA Bulgaria-North Macedonia Programme) 01.01.2025-01.06.2026

			– Развој на дигитални туристички продукти и дигитална велосипедска мапа – Продукција на документарен филм			
	Мерка 4.2.9 Збогатување на културната понуда и унапредување на инфраструктурата во културата	Опременување на културен дом во с. Матејче со садови за селекција на отпад и уредување на две училишта во општина Липково	- Опремен Дом на Култура во с. Матејче, општина Липково со садови за селекција на отпад - Уредно О.У. Дом на Култура во с. Матејче - Уредено О.У. Фаик Коница во с. Слупчане, - Број на локални жители, посетители од страна (мажи/жени), посетители на објектот зголемен за 5%	ЦР на СИПР/ Општина Липково	1.975.854	Биро за регионален развој/Програма за регионален развој 2025 02.2025-11.2025

4. Интеракција помеѓу партнерите во спроведување на програмата

Реализацијата на Програмата, преку мерките и активностите, треба да придонесе кон подобрување на квалитетот на живот на населението во Североисточниот плански регион. Тоа подразбира подобрување на инфраструктурата, создавање на услови за отворање на нови бизниси, подигнување на економските можности на населението, намалување на иселувањето од руралните во урбаните средини и од урбаните средини во странство. Рамномерниот регионален развој во целина треба да се почувствува во општините во рамки на Североисточниот плански регион, преку нивниот вкупен економски и општествен развој.

Партнерите особено претставниците на општините од регионот се перманентно активно вклучени во реализација на Програмата особено во текот на имплементација на проектните активности. Исто така сите партнери и засегнати страни од регионот се вклучени во процесот од самиот почеток со тоа што преку форумски сесии идентификуваат проблеми и потреби и предлагаат решенија преку проектни активности кои се во согласност со Програмата за развој на Североисточниот плански регион. Општините на чија територија се одвиваат проектни активности секогаш имаат претставници кои се дел од проектниот тим, и даваат свој придонес од почеток на активностите (воведување во работа на економски оператори) па се до завршување на проектните активности и изготвен технички прием со потпишан записник за примопредавање. Кога се во прашање градежни зафати општините доколку се согласни го назначуваат надзорот на градба и со тоа се клучен фактор при одобрување на квалитетот и квантитетот на реализирани градежни активности, во согласност со техничката документација. Кога се реализираат активности од типот услуги за подготовка на техничка документација тогаш општините го подготвуваат делот од проектната задача за нивната територија но и во текот на изработката се постојано вклучени и активни.

Програмата претставува основа за подинамична меѓуопштинска соработка, подобрување на нивните релации со опкружувањето и соработка со другите плански региони. Со вклучувањето на сите расположливи капацитети на регионално ниво треба да дојде до намалување на социјалните разлики на општините, регионот во целина, како и помеѓу урбаните и руралните средини.

Не помалку значајно е следењето на имплементацијата на Програмата за развој на СИПР. Следењето има за цел да обезбеди соодветна динамика на реализација на активностите кои што треба да доведат до:

- подобро разбирање на политиката на рамномерен регионален развој во СИПР,
- напредок во однос на градењето свест за придобивките од политиката на рамномерен регионален развој во СИПР

Следењето ќе се врши преку анализа на печатените и електронските медиуми, преку интерактивноста на веб-страниците на МЛС, Бирото и на Центарот за развој на СИПР, преку многубројните активности (седници на Советот на СИПР, форуми со бизнис - секторот, со граѓанскиот сектор, организирани информативни денови, прес конференции и сл.), преку извештаите за реализација на Програмите за развој на СИПР, што ги подготвува Центарот за развој на СИПР како и преку извештаите за прелиминарно, тековно и завршно оценување на проектите за регионален развој.

5. Информирање и комуникација

Од клучно значење за имплементацијата на Програмата за развој на СИПР е сите заинтересирани страни да развијат однос на сопственост над Програмата. Во оваа насока активностите за информирање и комуникација на политиката на рамномерен регионален развој во СИПР и општо во РСМ се од посебно значење. Овие активности треба да имаат за цел:

- запознавање на пошироката јавност со целите на политиката на рамномерен регионален развој и со целите и приоритетите на Програмата за развој на СИПР 2021-2026;
- сензибилизирање на сите целни групи;
- појаснување на улогите на секоја целна група одделно;
- споделување на информации помеѓу донесувачите на одлуки, заради координирана имплементација на политиката на рамномерен регионален развој, како и

- обезбедување на навремени информации во функција на подготовка на квалитетни проекти.

Центарот за развој на СИПР и Советот на СИПР во зависност од целта на информирањето и комуникацијата ќе мора да соработуваат со различни целни групи. Поаѓајќи од целите на информирањето и комуникацијата, целните групи можат да бидат структурирани во две групи: екстерни и интерни.

Во екстерните целни групи можат да бидат вклучени:

- Граѓаните од СИПР и пошироко, како корисници на услуги,
- Граѓански организации од СИПР и пошироко, како учесници во процесот на утврдување на потребите и приоритетите,
- Бизнис - асоцијации од СИПР и пошироко, како учесници во процесот на утврдување на потребите и приоритетите,
- Медиуми од СИПР и пошироко, како канали за информирање и комуникација,
- Донатори.

Во интерните целни групи може да се препознаат:

- Членовите на Советот за рамномерен регионален развој на РСМ, (Надлежни Министри и Градоначалници, Претседатели на Советите на планските региони)
- Членовите на Советите на СИПР и другите плански региони (85 градоначалници)
- Претседателите на Советите на ЕЛС од СИПР и од другите плански региони,
- Државни службеници на централно ниво (раководни државни службеници во министерствата кои што работат на имплементирање на програми од регионално значење),
- Државни службеници на локално ниво (државните службеници во секторите за локален развој),
- Другите Центри за развој на планските региони.

За информирање и комуникација на целните групи, основни канали за комуникација кои ќе ги користат Советот на СИПР и Центарот за развој на СИПР се електронските и печатените медиуми, интернет, печатени информативни материјали, организирани форуми, промотивни настани и сл. Овој начин на информирање и комуникација најголем ефект ќе произведе преку реализација на серија на различни активности организирани од страна на носителите на политиката на рамномерен регионален развој, кои што ќе бидат насочени кон една или повеќе целни групи.

Центарот за развој на Североисточен плански регион за сите свои активности редовно ја информира јавноста преку ВЕБ страната <http://www.northeastregion.gov.mk> како и преку ФБ профилот на Центарот за развој на СИПР. ФБ профилот се користи и за редовна комуникација со бизнис секторот каде се споделуваат информации за можности за финансирање, за техничка помош при подготовка на апликации и обезбедување ментори. На ФБ профилот од Центарот се споделуваат и информации во форма на успешни приказни на бизниси од регионот кои имаат за цел да ги охрабрат и поттикнат младите и жените од регионот за отпочнување на сопствени бизниси.

Покрај ова, Центарот сите важни информации ги споделува со партнерите и преку електронска пошта, организирање инфо настани и поединечни средби со заинтересирани страни. Центарот посветува особено внимание при претставување на своите активности на најтранспарентен начин како и вклучување на што поголем број на заинтересирани страни од регионот при изработка на стратешките документи на регионот и нивна имплементација.

6. Анализа на ризикот

Проектите кои ќе бидат финансирани со „регионални“ средства од страна на линиските министерства потребно е да бидат дополнително идентификувани, во соработка со соодветните министерства, во рамките на расположливи програми и под програми на другите министерства релевантни за регионалниот развој за 2025 година.

И оваа година недостатокот од координација и соработка во планирањето и имплементацијата на мерките од страна на линиските министерства, во чии буџети се алоцирани (со предзнак „регионални“) најголемиот дел од средствата за регионален развој, Советот на СИПР и Центарот за развој на СИПР го имаат идентификувано како најголем ризик за спроведување на Програмата за развој на СИПР 2021-2026 и невозможност да се идентификуваат со овој Акционен план.

Пандемијата и енергетската криза доведоа до значително покачување на цените на стоки, услуги и работи, како на светско така и на домашно ниво. Дел од предмер пресметките од техничката документација се изработени по проектантски цени од пред драстичното зголемување на цените на глобално ниво. Како реален ризик е препознаена можноста **проценетата вредност за завршување на одредени проекти (градба, набавка на опрема и сл.) да не соодвестува со моменталната пазарна цена**, односно реална можност за потреба од дополнителни средства за реализација на дел од проектите.

Центар за развој на

Североисточен плански регион

директор

Младен Протиќ

